

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

โครงการวิจัย

(ฉบับปรับปรุงปี พ.ศ. 2558)

แบบเสนอโครงการวิจัย (research project)

ประกอบการเสนอของบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560

ชื่อโครงการวิจัย (ภาษาไทย) อิทธิพลทางแนวคิดของอิสรา อมันตกุลต่อนักข่าวยุคปัจจุบัน.....

(ภาษาอังกฤษ) Influence of Idol from Isara Amandhakul to nowaday

Journalist

ชื่อแผนงานวิจัย (ภาษาไทย) (กรณีเป็นโครงการวิจัยภายใต้แผนงานวิจัย) .....

(ภาษาอังกฤษ) .....

ส่วน ก: ลักษณะโครงการวิจัย

 โครงการวิจัยใหม่ โครงการวิจัยต่อเนื่องระยะเวลา.....ปี ปีนี้เป็นปีที่..... รหัสโครงการวิจัย.....

I ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ**

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคม

II ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ**

- ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 1 การสร้างศักยภาพและความสามารถเพื่อการพัฒนาทางสังคม

III ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติรายประเด็น*

IV ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับยุทธศาสตร์ประเทศ(ระบุความสอดคล้องเพียง 1 ยุทธศาสตร์ที่มีความสอดคล้องมากที่สุด

V ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับนโยบาย/เป้าหมายของรัฐบาล (ระบุความสอดคล้องตามนโยบาย/เป้าหมายของรัฐบาลเพียง 1 เรื่องที่มีความสอดคล้องมากที่สุด

ส่วน ข: องค์ประกอบในการจัดทำโครงการวิจัย

- ผู้รับผิดชอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ กลุ่มสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- ประเภทการวิจัย – การวิจัยประยุกต์
- สาขาวิชาการและกลุ่มวิชาที่ทำการวิจัย – สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศและนิเทศศาสตร์
- คำสำคัญ (keywords) ของโครงการวิจัย
นิตยสารสื่อพิมพ์ อิทธิพลทางความคิด อิสรา อมันตกุลนักข่าว
- ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

นักหนังสือพิมพ์เป็นผู้บันทึกเหตุการณ์ความเป็นไปของบ้านเมือง แต่นักหนังสือพิมพ์ไม่บันทึกประวัติชีวิตของตนเอง หรือถ้ามีก็น้อยมาก อาจเป็นเพราะไม่สะดวกใจที่จะบันทึกประวัติของตนเอง หรืออาจเข้าใจว่าการเขียนบันทึกประวัติชีวิตการหนังสือพิมพ์ของตนเองเป็นการเชิดชูตัวเอง ทำให้วงการหนังสือพิมพ์ ทั้งในวิชาชีพและวิชาการหนังสือพิมพ์ขาดข้อมูลสำคัญในศึกษาประวัติการทำหน้าที่ของนักหนังสือพิมพ์ที่สมบูรณ์ ในลักษณะนักหนังสือพิมพ์เป็นผู้เดินเรื่องหรือเนื้อหา ทั้งๆ ที่การบันทึกประวัติชีวิตของนักหนังสือพิมพ์ ก็เท่ากับเป็นการบันทึกเหตุการณ์สำคัญของบ้านเมือง ที่นักหนังสือพิมพ์เข้าไปเกี่ยวข้องด้วยในฐานะ “ฐานันดรสี” โดยเฉพาะในเหตุการณ์สำคัญๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นประวัติศาสตร์ในบ้านเมือง

ในปัจจุบัน การศึกษาวิชาการด้านการหนังสือพิมพ์จึงมีข้อมูลที่เป็น “ประวัติของหนังสือพิมพ์” เป็นหลักใหญ่ ขณะที่ “ประวัติของนักหนังสือพิมพ์” ในฐานะบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ผ่านเหตุการณ์สำคัญๆ เหล่านั้นมาได้ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การต่อสู้เพื่อเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ การเรียกร้องความเป็นธรรมในสังคม การทำหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินงานของอำนาจรัฐ เป็นต้น กลับไม่มีการบันทึกประวัติชีวิตให้คนรุ่นหลังได้ศึกษามากเท่าที่ควร อนึ่ง ในเวลานี้ วงการหนังสือพิมพ์ไทยกำลังถึงช่วงเวลาของความท้าทายและการเปลี่ยนผ่านที่สำคัญ อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลง ทั้งทุนเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมหนังสือพิมพ์ สถานการณ์ทางการเมืองและสังคม ตลอดจนเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ ซึ่งล้วนแต่เกี่ยวข้องกับประวัติชีวิตของนักหนังสือพิมพ์ทั้งสิ้น นอกจากนี้ ในขณะที่ยังคงมีความสำคัญกับ “รากเหง้า” ของตัวเองเท่าที่ควร เริ่มเกิดวัฒนธรรมใหม่ที่ไร้รากการศึกษาความเป็นมา และพัฒนาวงการหนังสือพิมพ์จากบันทึกประวัติชีวิตของนักหนังสือพิมพ์ จึงยังมีความจำเป็นต้องศึกษาประวัติชีวิตจากนักหนังสือพิมพ์รุ่นก่อนๆ นำมาเป็นบทเรียน โดยที่ในปัจจุบัน พบว่ามีการศึกษาวิจัยประวัติของหนังสือร่วมสมัยไม่มากนัก จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีการศึกษาวิจัยยุคสมัยประวัติศาสตร์สืบต่อจากประวัติศาสตร์หนังสือพิมพ์ที่มีอยู่แล้ว

สำหรับอิสรา อมันตกุล เป็นนายกสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทยคนแรก และเป็นนายกสมาคมฯ คนเดียวในประวัติศาสตร์ของสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย ที่ได้ดำรงตำแหน่งติดต่อกันถึง ๓ วาระ (พ.ศ. ๒๔๘๙ - ๒๕๐๑) ซึ่งเป็นระยะเวลาที่สภาพบ้านเมืองอยู่ภายใต้การนำของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และเป็นรอยต่อของประวัติศาสตร์หนังสือพิมพ์ยุคใหม่ นอกจากนั้น อิสรา อมันตกุลเป็นทั้งนักหนังสือพิมพ์ นักข่าว นักประพันธ์ที่มีชื่อเสียง มีอุดมการณ์ในการต่อสู้เพื่อเสรีภาพอย่างชัดเจน จึงสมควรศึกษาวิจัย เรื่อง “ อิทธิพลทางแนวคิดของอิสรา อมันตกุลต่อนักข่าวยุคปัจจุบัน” เพื่อนำไปสู่การพัฒนาความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของเขาที่มีต่อนักข่าวในปัจจุบันต่อไป

6. วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

- 6.1 เพื่อศึกษาความมีอยู่ของอิทธิพลทางความคิดของอิสรา อมันตกุลที่มีต่อนักข่าวในยุคปัจจุบัน
- 6.2 เพื่อศึกษาลักษณะของอิทธิพลทางความคิดของอิสรา อมันตกุลที่มีต่อนักข่าวในยุคปัจจุบัน
- 6.3 เพื่อศึกษาวิเคราะห์อิทธิพลทางความคิดของอิสรา อมันตกุลที่มีต่อนักข่าวในยุคปัจจุบัน

7. ขอบเขตของโครงการวิจัย

การศึกษานี้ เลือกศึกษาเฉพาะอิทธิพลทางความคิดด้านวิชาชีพข่าวของอิสรา อมันตกุลที่มีต่อนักข่าวยุคปัจจุบัน

8. ทฤษฎี สมมุติฐาน (ถ้ามี) และกรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

8.1 แนวคิดและทฤษฎี

- ทฤษฎีสื่อสารมวลชน (Four Theories of the Press)
- ทฤษฎีเชิงวิพากษ์เศรษฐศาสตร์การเมืองของสื่อสารมวลชน (The Political Economic of Mass Communication)

- ทฤษฎีเทคโนโลยีการสื่อสารเป็นตัวกำหนด (Communication Technological Determinism)
- แนวคิดอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชน (Media Industries)
- แนวคิดยุคสมัยการเมืองการปกครองไทย (Thai's Political and Governance)

- ทฤษฎีสื่อสารมวลชน

ทฤษฎีสื่อสารมวลชน (Four Theories of the Press) เป็นหลักเหตุผลและทฤษฎีทางปรัชญาและการเมือง ซึ่งอยู่เบื้องหลังของการหนังสือพิมพ์ กล่าวคือ ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อสารมวลชนกับสังคม ทฤษฎีที่เก่าที่สุดคือ ทฤษฎีอำนาจนิยม (Authoritarian Theory) เกิดขึ้นมาในบรรยากาศทางอำนาจนิยมของตอนปลายสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยา ที่เชื่อว่าสังคมจะต้องรวมอยู่ใกล้กับศูนย์แห่งอำนาจ ภายใต้ทฤษฎีนี้ สื่อมวลชนจะถูกควบคุมโดยอำนาจอย่างเข้มงวด ต่อมาภายหลังได้ดัดแปลงไปเป็นทฤษฎีคอมมิวนิสต์โซเวียต ขณะที่อีกทฤษฎีคือ ทฤษฎีสื่อสารมวลชนฝ่ายอิสรภาพนิยม (Libertarian Theory) ที่เชื่อว่าหนังสือพิมพ์ไม่ใช่เครื่องมือของรัฐบาล จึงมีหน้าที่เปิดโอกาสให้สังคมผลุดขึ้นมา ในลักษณะ “ตลาดเสรีของความคิด” (Free Market Ideas) ซึ่งในเวลาต่อมาปรับไปเป็นทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility Theory) ที่มีแนวคิดที่ว่าอำนาจและสถานะของสื่อสารมวลชน ซึ่งเกือบจะเป็นการผูกขาด ทำให้สื่อมวลชนมีพันธะที่จะรับผิดชอบต่อสังคม (เกษม ศิริสัมพันธ์, ๒๕๕๑)

ทฤษฎีสื่อสารมวลชนนี้ อธิบายว่า การปฏิบัติหน้าที่ไปตามรูปแบบและสีสันของโครงสร้างทางสังคมและการเมือง การจะดูความแตกต่างระหว่างระบบสื่อมวลชนได้อย่างครบถ้วนจึงต้องดูถึงความเชื่อและสมมติฐานพื้นฐานของสังคม ได้แก่ ลักษณะของคน, ลักษณะของสังคม, ลักษณะของรัฐ, ความสัมพันธ์ของคนกับรัฐ และลักษณะของความรู้กับความจริง (ปรมะ สตะเวทิน, ๒๕๔๑, หน้า ๑๔๙)

กล่าวเฉพาะประเทศไทยนั้น แม้ว่าสื่อมวลชนจะมีอิสรภาพในการทำหน้าที่ แต่อำนาจรัฐก็ยังคงควบคุมสื่อมวลชน ไม่ให้เกินขอบเขตจนก้าวล่วงสิทธิของฝ่ายอื่นที่ต้องมีเหมือนๆ กัน อย่างไรก็ตามประวัติศาสตร์ของหนังสือพิมพ์ในประเทศไทยหลายยุคหลายสมัย อำนาจรัฐได้ใช้กฎหมายเข้าควบคุมนักหนังสือพิมพ์เมื่อมีการวิพากษ์วิจารณ์อำนาจรัฐอย่างหนัก จนเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๐ ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อหนังสือพิมพ์ได้ลงเจตนารมณ์จัดตั้ง “สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ” ขึ้น มีแนวคิดในการควบคุมตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านจรรยาบรรณของหนังสือพิมพ์ จึงน่าสนใจศึกษาว่าสถานการณ์ในยุคสมัยที่ผ่านมาจนถึงยุคร่วมสมัยนี้ นักหนังสือพิมพ์ร่วมสมัยผ่านเหตุการณ์เหล่านั้นมาได้อย่างไร

- ทฤษฎีเชิงวิพากษ์เศรษฐศาสตร์การเมืองของสื่อสารมวลชน

ทฤษฎีเชิงวิพากษ์เศรษฐศาสตร์การเมืองของสื่อสารมวลชน (The Political Economic of Mass Communication) มีรากฐานสัมพันธ์กับเศรษฐศาสตร์การเมืองมาร์กซิสม์ และผนวกเอาบางส่วนของแนวคิดจากทฤษฎีวิพากษ์ (Critical Theory) ของสำนักแฟรงก์เฟิร์ต (Frankfurt School) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการวิเคราะห์อุตสาหกรรมวัฒนธรรม (culture industry) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางสังคม (social relation) ในทุกๆ ด้าน อันได้แก่ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงสร้างอำนาจ ทั้งนี้ ในฐานะที่เป็นตัวสร้างหรือผลิต (production) กระจายหรือจำหน่ายจ่ายแจก (distribution) ตลอดจนการบริโภค (consumption) สินค้าและบริการทั้งที่เป็นสิ่งของ (material product) และส่วนที่เป็นความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ต่างๆ (non-material product หรือ mental product) ตามทฤษฎีนี้สื่อสารมวลชนมีลักษณะเป็นสินค้าเช่นเดียวกับสินค้าอื่นๆ ในระบบเศรษฐกิจทุนนิยม ดังจะเห็นได้จากธุรกิจสื่อสารมวลชนทุกประเภทต่างก็หวังผลกำไรสูงสุด ต้องมีการลงทุนในการผลิต ผลประโยชน์อันมหาศาลในธุรกิจ ตลอดจนจนสภาพการแข่งขันกันอย่างรุนแรงนั้น ทำให้เจ้าของธุรกิจสื่อสารมวลชนไม่เพียงแต่ใช้อำนาจทางเศรษฐกิจที่ตัวเองมีอยู่เท่านั้น ในบางครั้งหรือหลายครั้งก็ต้องใช้อำนาจทางการเมือง (หรืออำนาจรัฐ) ด้วย เพราะอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อน (conflict of interest) ระหว่างผลประโยชน์ทางธุรกิจกับความเป็นกลาง

ของสื่อ นอกจากนั้น การกระจุกตัวหรือการผูกขาดการเป็นเจ้าของสื่อสารมวลชน นำไปสู่ประเด็นความขัดกันของผลประโยชน์และอำนาจเหนือตลาด และก่อให้เกิดการขาดความหลากหลายทางความคิดในสังคม การลดรอนสิทธิในการใช้สื่อและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนเป็นการควบคุมสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกความคิดเห็นทางการเมือง ตลอดจนเป็นการครอบงำความคิดเชิงวัฒนธรรมอีกด้วย (cultural hegemony) (กนกศักดิ์ แก้วเทพ. อ่างใน ฌรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (บรรณาธิการ). ๒๕๔๘, หน้า ๓๓-๓๘)

ในเมื่อสื่อมวลชนมีด้านหลักเป็นธุรกิจ และเป็นธุรกิจที่มีโอกาสแสวงหากำไรได้มาก สื่อมวลชนจึงถูกยึดครองโดยอาณาจักรทุน ซึ่งหมายถึง กลุ่มทุนที่มีธุรกิจหลากหลาย นับเป็นสิบๆ ร้อยๆ ธุรกิจ นอกจากเป็นองค์กรแสวงหากำไรแล้ว ยังเป็นเสมือนกองกำลังที่คอยป้องกันผลประโยชน์ของอาณาจักรทุนอีกด้วย (ฌรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (บรรณาธิการ). ๒๕๔๘, หน้า ๑๖).

ภายใต้ทฤษฎีทฤษฎีเชิงวิพากษ์เศรษฐศาสตร์การเมืองของสื่อสารมวลชนนี้ น่าสนใจว่า นักหนังสือพิมพ์ร่วมสมัยมีการปรับตัว และประกอบวิชาชีพสื่อหนังสือพิมพ์ในท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของทั้งทุนเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่

- ทฤษฎีเทคโนโลยีการสื่อสารเป็นกำหนด

ทฤษฎีเทคโนโลยีการสื่อสารเป็นตัวกำหนด (Communication Technological Determinism) เริ่มต้นโดย ฮาโรลด์ เอ อินนิส (Harold A. Innis) นักวิชาการชาวแคนาดา แห่งมหาวิทยาลัยโตรอนโต (University of Toronto) ปรากฏในหนังสือชื่อ “Empire and Communication” ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี ค.ศ. ๑๙๕๐ (พ.ศ.๒๔๙๓) และ “The BIAS of Communication” ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี ค.ศ. ๑๙๕๑ (พ.ศ. ๒๔๙๔)

หนังสือเล่มข้างต้นมีอิทธิพลต่อแนวความคิดของ มาร์แชล แมคลูฮัน (Marshall McLuhan) ในหนังสือชื่อ “Understanding Media : The Extensions of Man” ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี ค.ศ. ๑๙๖๔ (พ.ศ. ๒๕๐๗) คำพูดที่นับว่าเป็นวรรคทองในหนังสือเล่มนี้ แสดงให้เห็นว่า สื่อเป็นตัวกำหนดรูปแบบการสื่อสารของมนุษยชาติ คือ “Medium is Message” ซึ่งในตอนแรกนักวิชาการก็ไม่มีใครเข้าใจความหมายของมันมากนัก

จนกระทั่ง ปี ค.ศ. ๑๙๘๙ (พ.ศ.๒๕๓๒) หนังสืออีกเล่มของ แมคลูฮัน ชื่อ “The Global Village” ซึ่งปรากฏคำว่า สังคมข่าวสาร (Information Society) เป็นครั้งแรก นับเป็นครั้งแรกที่จุดประกายแก่นักวิชาการสื่อสารมวลชนทั่วโลกให้หันมาสนใจทำความเข้าใจกับการสื่อสารไร้พรมแดนนับแต่บัดนั้น จะเห็นได้ว่าอินเทอร์เน็ตเกิดขึ้นครั้งแรกในสหรัฐอเมริกา ในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ และประมาณปี พ.ศ.๒๕๓๐ นักวิชาการคนไทยได้เริ่มนำอินเทอร์เน็ตเข้ามาในประเทศไทย นับเป็นเวลาไล่เลียบกับการตีพิมพ์หนังสือเล่มนี้ของแมคลูฮัน จุดเด่นของหนังสือเล่มนี้ของแมคลูฮันคือ การนำเสนอให้เห็นถึงสภาพของเทคโนโลยีสื่อในศตวรรษที่ ๒๑

แนวคิดของนักวิชาการกลุ่มนี้ จัดว่าเป็นหนึ่งในกลุ่มเศรษฐศาสตร์การเมืองที่สนใจวิเคราะห์พลังของการผลิตในส่วนเสี้ยวที่เป็นความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และเมื่อนำเอามาประยุกต์ใช้ในแวดวงการสื่อสารมวลชน ก็หมายความว่าความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสาร (Communication Technology) (กาญจนา แก้วเทพ, ๒๕๔๓, หน้า ๑๑๓) โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีแนวคิดหลักว่า เทคโนโลยีเป็นตัวกำหนดการสร้าง ความหมายของสื่อ (Medium is Message)

สื่อจำเป็นต้องอาศัยเครื่องมือถ่ายทอด และอาศัยการสร้าง ความหมายขึ้นจาก “สัญญาณทางการสื่อสาร” (Communication Code) ซึ่งเรารู้จักในฐานะ “ภาษา” นั่นเอง กล่าวคือ ภาษามีความสำคัญในฐานะ “ตัวทำการเปลี่ยนแปลง” (Agents of change) ต่อรูปแบบการสื่อสารของมนุษยชาติ

ลำดับการเกิดขึ้นของ “ภาษาพูด” (Spoken Language) และ “ภาษาเขียน” (Written Language) มีความเกี่ยวพันกับรูปแบบการสื่อสารของมนุษย์ ทำให้มนุษย์สามารถแสดงออกถึงความคิดตามครรลองของ

วัฒนธรรมและอารยธรรม วิถีชีวิตของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปอันมีแรงขับที่สำคัญมาจากมนุษย์มีภาษาพูดและภาษาเขียน ซึ่งเปรียบเสมือนตัวทำการเปลี่ยนแปลงนั่นเอง

บัดนี้มาถึงยุคการเกิดตัวทำการเปลี่ยนแปลงหรือภาษาในรูปแบบใหม่ นั่นก็คือ “ภาษาระบบตัวเลข” (Digital Language) ที่เป็นเหมือนกับ “ภาษาผสม” (lingua franca) ของระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และการสื่อสารโทรคมนาคม

ในอดีตภาษาเขียนมีลักษณะสัมพันธ์อยู่กับรูปแบบการสื่อสารของมนุษย์ใน ๓ รูปแบบหลักทั้งการสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารด้วยเอกสาร การสื่อสารด้วยการกระจายภาพและเสียง มนุษยชาติมีความผูกพันอยู่กับภาษาเขียนนานร่วม ๖ ล้านปี แต่การเกิดขึ้นของภาษาระบบตัวเลขในช่วงเวลาเพียง ๒๐๐ ปีที่ผ่านมา กลับมีผลกระทบในเวลาน้อยกว่ากันมาก (Fidler, ๑๙๙๗)

ในเวลาต่อมาเทคโนโลยีการสื่อสารมีบทบาทมากขึ้น โดยเฉพาะ “การบรรจบกันของเทคโนโลยี” (Convergence) ซึ่งเป็นการพัฒนาเข้ามาใกล้กันของเทคโนโลยี มีลักษณะเป็นการวิวัฒนาการมาพบกันของเทคโนโลยี ทั้ง ๓ ประเภท ได้แก่ เทคโนโลยีการแพร่ภาพและเสียง (Broadcast and Motion Picture Technology) เทคโนโลยีการพิมพ์ (Print and Publishing Technology) และเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (Computer Technology) โดยมีเทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคม (Telecommunication Technology) เป็นปัจจัยสนับสนุน ทำให้เกิดสื่อใหม่ (New Media) ขึ้น และนักวิชาการผู้สนใจศึกษาทำความเข้าใจสื่อมวลชนตามแนวคิดเทคโนโลยีเป็นตัวกำหนด แม้กระทั่งความพยายามที่จะอธิบายสภาพการเกิดขึ้นของสื่อใหม่ เช่น สื่อออนไลน์ (Online Media), สื่อเครือข่ายสังคม (Social Media)

แนวความคิดของกระบวนการของการแปลงสภาพเทคโนโลยีสื่อว่า “การหลอมรวมสื่อ” (Convergence) มิได้ทำให้สื่อสิ่งพิมพ์ แปลงโฉมหน้าเป็นสื่อใหม่แบบทันทีทันใด แต่เป็นแบบค่อยๆ เป็นๆ ไป และไม่คิดว่าสื่อใหม่จะเข้ามาแทนที่สื่อดั้งเดิม แต่จะมาแบบเปลี่ยนแปลงสภาพแบบค่อยเป็นค่อยไป มากกว่าที่จะอุบัติขึ้นแล้วมาแทนที่สื่อเก่าที่ตายไป เป็นไปไม่ได้เลยที่สื่อเกิดขึ้นใหม่ได้เอง พร้อมๆ กับการล้มหายสาบสูญของสื่อเก่า (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, บรรณาธิการ, ๒๕๔๕, หน้า ๒๙๒)

ประเด็นที่น่าศึกษา คือ เทคโนโลยีในการผลิตและการนำเสนอข่าวสารเปลี่ยนแปลงไปอันเป็นผลมาจากเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน ทำให้เกิด “สื่อใหม่” (New Media) เกิดขึ้น รวมทั้ง “สื่อเครือข่ายสังคม” (Social Media) เป็นต้น นักหนังสือพิมพ์ร่วมสมัยที่มีชีวิตนับแต่ยุคเผด็จการทหารมานานราว ๕๐ ปีนั้น มีการปรับตัวในการประกอบวิชาชีพ หรือมีทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้อย่างไร

- แนวคิดอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชน

อุตสาหกรรมสื่อสารมวลชน (Media Industries) เกิดขึ้นด้วยระบบทุนนิยมสื่อ ที่องค์กรสื่อสารมวลชนจำเป็นต้องอยู่ในระบบการเติบโตและการขยายและแข่งขันทางธุรกิจมากยิ่งขึ้น นับเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างทางเศรษฐกิจในภาคบริการสารสนเทศ ซึ่งเป็นธุรกิจที่มีความเติบโตอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง มีนักวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชน ผู้บริหาร และคนงานจำนวนมากต้องพึ่งรายได้จากอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชน (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, บรรณาธิการ, ๒๕๔๕, หน้า ๑๔๒)

ถึงแม้ว่าหนังสือพิมพ์จะเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่เพื่อตรวจสอบรัฐบาล และถือเอาหลักปรัชญาของสิทธิเสรีภาพเป็นหัวใจสำคัญของวิชาชีพ แต่หนังสือพิมพ์ก็จัดว่าเป็นองค์กรทางธุรกิจที่ต้องแสวงหาผลกำไร และบริหารกิจการให้อยู่ได้และพัฒนาในแง่ขององค์กรธุรกิจด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้ ความจำเป็นของการประสานประโยชน์ระหว่างการผลิตเนื้อหาบนหลักการของปรัชญาวิชาชีพ กับการพัฒนาเชิงธุรกิจจึงมีความสำคัญยิ่ง ดังนั้น เมื่อพิจารณาในแง่ของการบริหารจัดการและการผลิตที่เป็นกระบวนการ หนังสือพิมพ์จึงมีคุณลักษณะของอุตสาหกรรมด้วยเช่นกัน เพียงแต่เป็นอุตสาหกรรมที่มีลักษณะพิเศษกว่าอุตสาหกรรมอื่นๆ ตรงที่ผลผลิตคือ เนื้อหาสาระและบทบาทเชิงสังคม ซึ่งมีส่วนผลักดันให้เกิดความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงต่างๆ

นอกจากนั้น แนวโน้มที่ชัดเจนอีกประการหนึ่ง ในการปรับเปลี่ยนของธุรกิจสื่อสิ่งพิมพ์ในไทยจากการลงทุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กรสื่อสารมวลชน เริ่มต้นจากมีผู้ตั้งข้อสังเกตว่าหนังสือพิมพ์จะล้มหายตายจากไปจากวงการ แต่สื่อดั้งเดิม (Tradition Media) อย่างหนังสือพิมพ์กระดาษ ก็ตัวนำเอาเทคโนโลยีสื่อใหม่ เช่น สื่ออินเทอร์เน็ตเข้ามาพัฒนากระบวนการผลิต การเผยแพร่ และการตลาดมากขึ้น ในรูปแบบ “หนังสือพิมพ์ออนไลน์” (Online Newspaper) และการใช้ “สื่อเครือข่ายสังคม” (Social Media Network) เป็นต้น

ประเด็นที่น่าศึกษาไปแ่งของเทคโนโลยีต่ออุตสาหกรรมหนังสือพิมพ์ เช่น โครงสร้างของอุตสาหกรรมรูปแบบและวิธีการทำข่าว (วัฒนธรรมวิชาชีพ) ที่ได้รับผลกระทบจากเทคโนโลยี ผลกระทบต่อการกำหนดมาตรฐานเนื้อหา และการเติบโตของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ จะทำให้เกิดการแย่งส่วนแบ่งของผู้อ่าน หรือจะมีผลต่อการแข่งขันด้านคุณภาพเนื้อหา หรือการเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้อ่านในฐานะที่หนังสือพิมพ์ออนไลน์สามารถตอบสนองหรือเป็นสื่อเฉพาะกลุ่มได้ดีกว่าหนังสือพิมพ์อย่างไร (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, บรรณาธิการ, ๒๕๕๕, หน้า ๒๙๒)

นอกจากนั้น นักหนังสือพิมพ์ร่วมสมัย ได้รับผลกระทบอย่างไร รวมทั้ง มีการปรับตัวกับองค์กรสื่อหนังสือพิมพ์ที่เป็นอุตสาหกรรมสื่อที่เปลี่ยนไปจากอดีตราว ๕ ทศวรรษอย่างไร

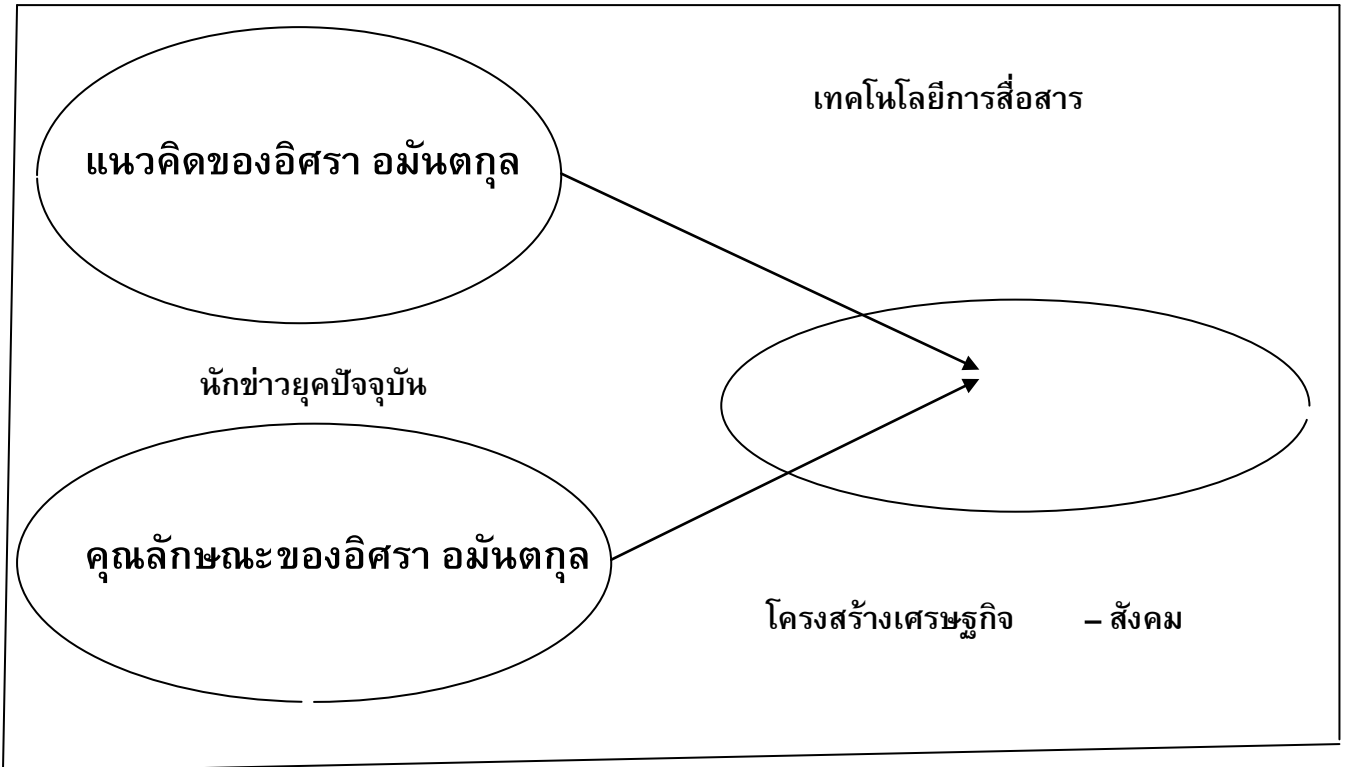
- แนวคิดยุคสมัยการเมืองการปกครองไทย

สมบัติ อารังธัญวงศ์. (๒๕๔๘). ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การเมืองการปกครองไทย” ได้แบ่งการเมืองการปกครองไทยเป็น ๒ ช่วง คือ ช่วงแรกตั้งแต่ พ.ศ. ๑๗๖๒ ถึง ๒๕๐๐ ซึ่งเป็นช่วงเวลาตั้งแต่การตั้งอาณาจักรสุโขทัย จนกระทั่งสิ้นสุดยุคการเปลี่ยนแปลงการปกครองของคณะราษฎร และช่วงที่สอง ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๑ ถึงปัจจุบัน ซึ่งเรียกช่วงที่สองว่า “ ยุคเผด็จการ – ยุคปฏิรูป ” ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่ยุคเผด็จการของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ที่มีการปฏิวัติ เมื่อ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑ และการสืบทอดอำนาจทางการเมืองของจอมพลถนอม กิตติขจร โดยมีเหตุการณ์ทางการเมืองที่สำคัญๆ ต่าง เช่น การใช้อำนาจเผด็จการในยุคจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และจอมพลถนอม กิตติขจร , เหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนครั้งประวัติศาสตร์ของการเมืองไทย จนมีนายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรีพระราชทาน จนถึงเหตุการณ์ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๙ คัดค้านการกลับประเทศของจอมพลถนอม กิตติขจร เป็นที่มาของการปราบนักศึกษาและประชาชนในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เรื่อยมาจนเป็นยุคประชาธิปไตยครึ่งใบ ในสมัยพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ , พลเอกเปรม ติณสูลานนท์, พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ , การรัฐประหารโดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) และรัฐบาลพลเอกสุจินดา คราประยูร จนถึงเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ. ๒๕๓๕ จนมีรัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน, นายชวน หลีกภัย , นายบรรหาร ศิลปะอาชา และพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ เกิดวิกฤติเศรษฐกิจในยุคฟองสบู่แตก (Bubble Economy) พ.ศ. ๒๕๔๐ และยุคปฏิรูปการเมืองตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๐ จนรัฐบาลนายชวน หลีกภัย (๒) และรัฐบาลพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ได้เกิดวิกฤติการเมืองครั้งสำคัญ จนถึงยุคปฏิรูปการเมืองตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน ถึง พ.ศ. ๒๕๔๙ ของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.) โดยพลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน และมีนายกรัฐมนตรีรับเชิญพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครอง แต่ละเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในยุคสมัยนั้น สื่อโดยเฉพาะหนังสือพิมพ์มีส่วนสำคัญในเหตุการณ์ที่เป็นประวัติศาสตร์นั้นเสมอมา การต่อสู้เรียกร้องเพื่อเสรีภาพสื่อผ่านยุคสมัยนั้นมาอย่างยาวนาน นักหนังสือพิมพ์คือผู้ผ่านในเหตุการณ์นั้น การบันทึกประวัติชีวิตของนักหนังสือพิมพ์ร่วมสมัย จึงนับเป็นการบันทึกเหตุการณ์ของบ้านเมือง โดยเฉพาะการเมืองการปกครองไปด้วย

8.2 กรอบแนวคิดการวิจัย

9. เอกสารอ้างอิงของโครงการวิจัย

หนังสือ

- กาญจนา แก้วเทพ. (2543). สื่อสารมวลชน : ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา . (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เอ็ดดิสัน เพรส โปรดักส์.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2542). การศึกษาสื่อมวลชนด้วยทฤษฎีวิพากษ์ : แนวคิดและตัวอย่างงานวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เอ็ดดิสัน เพรส โปรดักส์.
- เกษม ศิริสัมพันธ์. (แปล). (๒๕๕๑). ทฤษฎีสื่อสารมวลชน. (พิมพ์ครั้งที่ ๒), กรุงเทพฯ : คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กำพล วัชรพล. (๒๕๔๐). ตำนานชีวิตกำพล วัชรพล นักหนังสือพิมพ์ผู้สร้างทฤษฎีการบริหารหนังสือพิมพ์แบบไทย. อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ. (๑๙ เมษายน ๒๕๔๐). หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ.
- กำแหง ภริตานนท์. (๒๕๓๕). "การต่อสู้เรียกร้องของประชาธิปไตยของหนังสือพิมพ์หลัง รสช. ๒๕๓๔". วันนักข่าว. (๕ มีนาคม ๒๕๓๕).
- จิตวา กลิ่นสุนทร. (บรรณาธิการ). (๒๕๒๓). หนังสือพิมพ์นอกคอก. รวมบทความจากคอลัมน์ประจำ สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นพรัตน์.
- ถาวร สุวรรณ. (๒๕๕๐). ฝ่าทะเลน้ำหมึก. รวมบทความจาก มติชนสุดสัปดาห์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน.
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (บรรณาธิการ). (๒๕๔๘). สื่อมวลชนบนเส้นทางทุนนิยม. (พิมพ์ครั้งที่ ๒). กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แถมสิน รัตนพันธุ์. (๒๕๔๕). คนหนังสือพิมพ์. รวมข้อเขียนใน มติชนสุดสัปดาห์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ผู้จัดการ.

- (๒๕๔๕). **ลิก (ไม้) ลับกับลัดดา**. (พิมพ์ครั้งที่ ๔). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ผู้จัดการ.
- เทียมใจ ทองเมือง. (๒๕๕๐). **บทบาทผู้นำสื่อมวลชนในการต่อสู้เพื่อสิทธิเสรีภาพ : ศึกษาเฉพาะกรณีอิศรา อมันตกุล**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง. วิทยาลัยนวัตกรรมการทางสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ธีรเดช เอี่ยมสำราญ. (บรรณาธิการ). (๒๕๔๘). **บันทึกประวัติศาสตร์ พลังประชาชนด้านทุนนิยม (ดิบ) สุปสื่อ**. สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- (บรรณาธิการ). (๒๕๔๘). **100 ปี กุหลาบ สายประดิษฐ์ อุดมการณ์ไม่มีวันตาย**. สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หนังสือ.
- นพพร บุญยฤทธิ์. (๒๕๓๒). **อยู่กับคึกฤทธิ์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พี. วาทิน พับลิเคชั่น.
- นวนน้อย ตรีรัตน์ และกนกศักดิ์ แก้วเทพ. (บรรณาธิการ). (๒๕๔๗). **เสรีภาพสื่อไทยในยุคเศรษฐกิจการเมืองผูกขาด**. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บรรยงค์ สุวรรณผ่อง. (บรรณาธิการ). (๒๕๕๒). **คู่มือการรายงานข่าว ICT**. (พิมพ์ครั้งที่ ๒). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณณฎา.
- บุตรดา ศรีเลิศชัย. (๒๕๕๔). **“ชมรมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์อาวุโส”**. วารสารราชดำเนิน, ประจำเดือนมิถุนายน ๒๕๕๔, สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย.
- ประกาศ วัชรภรณ์. (๒๕๒๗). **นักเขียน...นักหนังสือพิมพ์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- (๒๕๓๓). **ทำเนียบคนหนังสือพิมพ์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า.
- (๒๕๓๒). **ทำเนียบนักประพันธ์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า.
- ประยุทธ สิทธิพันธ์. (๒๕๒๖). **ฐานันดรสี่ ชีวิตนักหนังสือพิมพ์**. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.
- ประมะ สตะเวทิน. (๒๕๔๑). **การสื่อสารมวลชน : กระบวนการและทฤษฎี**. (พิมพ์ครั้งที่ ๒). กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- พงษ์ศักดิ์ พยัฆวิเชียร. (๒๕๑๔). **“วิเคราะห์เนื้อหาหนังสือพิมพ์ไทย”**. วันนักข่าว. (๕ มีนาคม ๒๕๑๔).
- พรภิรมย์ เอี่ยมธรรม. (๒๕๒๐). **บทบาททางการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทย พ.ศ. ๒๔๗๕ - ๒๔๘๘**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- พลาดิศัย สิทธิธัญกิจ. (๒๕๓๘). **นักเขียนไทย**. รวมข้อเขียนในคอลัมน์ “ห้าแยกบ้านเทิง” หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พิมพ์สาส์น.
- ภราดร ศักดา. (๒๕๕๑). **๑๐๐ ปีหนังสือพิมพ์และนิตยสารเมืองไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศิลปาบรรณาการ.
- มานะ แพร์พันธ์. (๑๕ มกรา). (ม.ป.ป.). **ความรู้เรื่องหนังสือพิมพ์**. รวมบทความจากคอลัมน์ประจำหนังสือพิมพ์บ้านเมือง. กรุงเทพฯ : (ม.ป.ท.).
- มานิจ สุขสมจิตร. (๒๕๕๑). **กฎหมายจดแจ้งการพิมพ์**. ใน **ขวรงค์ ลิ้มปีปทมปาณี** (บรรณาธิการ). **“คำอธิบายพระราชบัญญัติจัดแจ้งการพิมพ์ พุทธศักราช ๒๕๕๐”**. กรุงเทพฯ : ๖ องค์กรวิชาชีพอสื่อ.
- (ประธานจัดทำ). (๒๕๕๒). **๖๐ ปีไทยรัฐ : บันทึกสังคมไทย**. (หนังสือที่ระลึก). กรุงเทพฯ : ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์.
- มาลัย ชูพินิจ. (๒๕๐๖). **ความเป็นมาของวงการหนังสือพิมพ์ในประเทศไทย**. เอกสารโรงเรียนการประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์.
- มาลี บุญศิริพันธ์. (๒๕๔๘). **เสรีภาพหนังสือพิมพ์ไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เริงศักดิ์ กำธร และณัฐรัตน์ สมนาม. (ม.ป.ป.). **ซื้อได้แต่หมึกกับกระดาษ จิตวิญญาณซื้อไม่ได้.**

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กรุงเทพ-ธนบุรีเพื่ออักษร.

ลาวัณย์ โชตตามระ. (๒๕๒๒). **อุบัติการณ์หนังสือพิมพ์.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พาสโก.

สมบุญ วรรณพงษ์. (๒๕๓๘). **บนเส้นทางหนังสือพิมพ์.** (พิมพ์ครั้งที่ ๓). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า.

----- (๒๕๔๓). **กำพล คนหนังสือพิมพ์และอุทธรณ์ ผู้ไม่ยอมก้มหัวให้เผด็จการ.**

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น.

สถิตย์ เสมานิล. (๒๕๓๙). **วิสาสะ ว่าด้วยการหนังสือพิมพ์ไทย** (เล่ม ๒). (พิมพ์ครั้งที่ ๒).

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ต้นอ้อ แกรมมี่.

สมักร สุนทรเวช. (๒๕๒๐). **สันดานหนังสือพิมพ์.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บูรพาศิลป์การพิมพ์.

สัญญาลักษณ์ เทียมถนอม. (๒๕๓๑). **กำพล วัชรพล : จอมพลของคนหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ.** (พิมพ์ครั้งที่ ๒). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สุกัญญา ตีระวนิช. (๒๕๒๐). **ประวัติการหนังสือพิมพ์ไทยภายใต้ระบบสมบูรณาญาสิทธิราช.**

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

----- (๒๕๒๖). **หนังสือพิมพ์ไทยจากปฏิวัติ ๒๔๗๕ สูปฏิวัติ ๒๕๑๖.** กรุงเทพฯ :

สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

----- (๒๕๒๖). **“การหนังสือพิมพ์ในประเทศไทย”.**ใน **วิวัฒนาการสื่อมวลชนไทย.**

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุกัญญา สดปรพรทัต. (๒๕๕๔). **นักหนังสือพิมพ์ชื่อ คึกฤทธิ์.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า ๒๐๐๐.

สุชาติ สวัสดิ์ศรี. (บรรณาธิการ). (๒๕๔๙). **การหนังสือพิมพ์ของฉัน : ข้อเขียนหนังสือพิมพ์ของ**

กุหลาบ สายประดิษฐ์. คณะกรรมการอำนวยการจัดงาน 100 ปี ศรีบูรพา (กุหลาบ สายประดิษฐ์). จัดพิมพ์ในวาระ “100 ปี กุหลาบ สายประดิษฐ์”.

สุภา ศิริมานนท์. (๒๕๐๐). **คอร์รัปชันในวงการหนังสือพิมพ์.** รวมบทความในนิตยสารอักษร

สาส์น. (พิมพ์ครั้งที่ ๒). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เทวเวศม์.

สุภาพรรณ บุญสะอาด. (๒๕๑๗). **ประวัติหนังสือพิมพ์ในประเทศไทย.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์

บรรณกิจ.

สุรัตน์ นุ่มนนท์. (๒๕๒๑). **โชตรวนหนังสือพิมพ์.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สวนหนังสือ.

สุทธิชัย หยุ่น. (๒๕๕๑). **ผิดจากนี้ไม่ใช่ “เรา”.**(รวมคอลัมน์). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เนชั่นบุ๊คส์.

เสลา เรขะรุจิ. (๒๕๔๔) **๑ ศตวรรษหนังสือพิมพ์ไทย.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า ๒๕๔๓.

อาจิม จันทรมพร. (๒๕๔๐). **นักเขียนไทยใน “วงวรรณกรรม”.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า.

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์. (บรรณาธิการ). (๒๕๔๕). **การสื่อสารมวลชนเบื้องต้น : สื่อมวลชน**

วัฒนธรรม และสังคม. (พิมพ์ครั้งที่ ๓). โครงการสื่อสันติภาพ คณะนิเทศศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เทียมใจ ทองเมือง. (๒๕๕๐). **บทบาทผู้นำสื่อมวลชนในการต่อสู้เพื่อสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชน :**

ศึกษาเฉพาะกรณีอิศรา อมันตกุล. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา

ผู้นำทางสังคม วิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต.

ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ. (หัวหน้าคณะทำงาน) (๒๕๔๙). **สยามพิมพ์การ : ประวัติศาสตร์การพิมพ์**

ในประเทศไทย. คณะทำงานประวัติการพิมพ์ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์

มติชน.

มาลี บุญศิริพันธ์. (๒๕๔๘). **เสรีภาพหนังสือพิมพ์ไทย**. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมบัติ ชำรงธัญวงศ์. (๒๕๔๘). **การเมืองการปกครองไทย : ยุคเผด็จการ – ยุคปฏิรูป**. กรุงเทพฯ

: สำนักพิมพ์เสมาธรรม.

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์. (๒๕๓๐). **รายงานการวิจัยเรื่อง “การอุดมศึกษาด้านนิเทศศาสตร์**

(ระดับอุดมศึกษา) ในประเทศไทย. โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

หนังสือประจำปีขององค์กรวิชาชีพหนังสือพิมพ์จากห้องสมุดสมาคมฯ

สมาคมหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ (พ.ศ.๒๕๔๔ - ๒๕๕๕)

สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย (พ.ศ.๒๕๔๘ - ๒๕๕๓)

สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (พ.ศ.๒๕๐๘ - ๒๕๕๓)

สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (พ.ศ.๒๕๔๓ - ๒๕๕๕)

10. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ เช่น ด้านวิชาการ ด้านนโยบาย ด้านเศรษฐกิจ/พาณิชย์ ด้าน

สังคมและชุมชน รวมถึง การเผยแพร่ในวารสาร จดสิทธิบัตร ฯลฯ และหน่วยงานที่นำ
ผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

10.1 สาขาวิชานิเทศศาสตร์ได้ข้อมูลอิทธิพลทางความคิดของอิศรา อมันตกุล เป็นระบบใช้ในการ
การเรียนการสอน

10.2 ผลการศึกษาวิจัย สามารถนำไปวิเคราะห์ สังเคราะห์ บันทึก “ประวัติหนังสือพิมพ์
ร่วมสมัย : จากยุคปฏิวัติสู่ยุคปฏิรูป” ในระยะต่อไป

10.3 สถาบันการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยที่มีการเรียนการสอนตามหลักสูตรสาขา
นิเทศศาสตร์ หรือ วารสารศาสตร์ หรือมีการเรียนการสอนสาขาการหนังสือพิมพ์มีความรู้
และบทเรียนประวัติชีวิตของนักหนังสือพิมพ์ร่วมสมัยในการจัดการเรียนการสอน สร้าง
นักหนังสือพิมพ์รุ่นหลัง

11. แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย

-

12. วิธีการดำเนินการวิจัย และสถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูล

การศึกษาวิจัยนี้กำหนดรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)
โดย 2 วิธี ได้แก่

12.1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ที่เกี่ยวข้องกับประวัติของ
นักหนังสือพิมพ์ร่วมสมัย ได้แก่ (๑) ประวัติชีวิตในการต่อสู้เพื่ออุดมการณ์หนังสือพิมพ์ (๒)
หลักปรัชญาวิชาชีพหนังสือพิมพ์ (๓) ผลกระทบ การปรับตัว และทัศนคติต่อการการ
เปลี่ยนแปลงในด้านทุนของหนังสือพิมพ์ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และเทคโนโลยีการ
สื่อสารสมัยใหม่ และ (๔) ทัศนะต่อวงการหนังสือพิมพ์ในปัจจุบัน

12.2 การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) ในลักษณะวิจัยประวัติชีวิต
(Life History) ของนักหนังสือพิมพ์ร่วมสมัย จำนวน ๒๐ คน

หลังจากนั้น นำผลการศึกษามาตรวจสอบกับเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นหลักฐานยืนยัน
แล้วจึงเรียบเรียงผลการวิจัย และนำร่างต้นฉบับรายงานวิจัย นำส่งผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ
และพิจารณา และจัดให้การประชุมปรึกษาหารือกับผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันหนังสือพิมพ์ จาก
ภาควิชาการและภาควิชาชีพด้านการหนังสือพิมพ์ รวม ๔ ท่าน เพื่อพิจารณา รับข้อคิดเห็น

และขอแนะนำ แล้วก็ปรับปรุงแก้ไขรายงานวิจัยที่สมบูรณ์ เพื่อนำเสนอผลการวิจัยต่อสภา
การหนังสือพิมพ์แห่งชาติ และเผยแพร่ยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรวิชาชีพสื่อ
สถาบันการศึกษา เป็นต้น

13. ระยะเวลาทำการวิจัย และแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย (ให้ระบุขั้นตอนอย่าง
ละเอียด)

การดำเนินการวิจัย		เดือนที่								
		๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙
๑	ทบทวนวรรณกรรม	✓								
๒	สำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง	✓	✓							
๓	ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ (นักหนังสือพิมพ์ และนักวิชาการ หนังสือพิมพ์)		✓	✓						
๔	การสัมภาษณ์นักหนังสือพิมพ์ร่วม สมัย				✓					
๕	ตรวจสอบเนื้อหาจากการสัมภาษณ์ และวิจัยหรือค้นคว้าเอกสารอ้างอิง เป็นหลักฐานประกอบ					✓				
๖	วิเคราะห์เนื้อหาและเรียบเรียง งานวิจัย					✓				
๗	นำร่างต้นฉบับเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณา และประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ						✓			
๘	ปรับปรุงรายงานการวิจัย							✓		
๙	เสนอรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ ต่อสถาบันวิจัยฯ								✓	
๑๐	เผยแพร่รายงานวิจัยไปยังองค์กร วิชาชีพหนังสือพิมพ์ฯ และ สถาบันการศึกษา									✓

14. ปัจจัยที่เอื้อต่อการวิจัย (อุปกรณ์การวิจัย โครงสร้างพื้นฐาน ฯลฯ)ระบุเฉพาะปัจจัยที่
ต้องการเพิ่มเติม

15. งบประมาณของโครงการวิจัย

- 16.1 รายละเอียดงบประมาณการวิจัย จำแนกตามงบประมาณต่าง ๆ [ปีงบประมาณที่เสนอขอ (ผนวก 5)]
    - เสนอของบรายได้ ประจำปี 2560 เป็นเงิน 20,000 บาท
  - 16.2 รายละเอียดงบประมาณการวิจัย จำแนกตามงบประมาณต่าง ๆ ที่เสนอขอในแต่ละปี [กรณีเป็นโครงการวิจัยที่มีระยะเวลาดำเนินการวิจัยมากกว่า 1 ปี (ผนวก8)]
  - 16.3 งบประมาณการวิจัยที่ได้รับจัดสรรในแต่ละปีที่ผ่านมา (กรณีเป็นโครงการวิจัยต่อเนื่องที่ได้รับอนุมัติให้ทำการวิจัยแล้ว)
16. ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ
17. โครงการวิจัยต่อเนื่องปีที่ 2 ขึ้นไป
- 18.1 คำรับรองจากหัวหน้าโครงการวิจัยว่าโครงการวิจัยได้รับการจัดสรรงบประมาณจริงในปีงบประมาณที่ผ่านมา
  - 18.2 ระบุว่าโครงการวิจัยนี้อยู่ระหว่างเสนอขอของงบประมาณจากแหล่งเงินทุนอื่น หรือเป็นการวิจัยต่อยอดจากโครงการวิจัยอื่น (ถ้ามี)
  - 18.3 รายงานความก้าวหน้าของโครงการวิจัย (แบบ ต-1ช/ด)
18. คำชี้แจงอื่น ๆ (ถ้ามี)
19. ลงลายมือชื่อ หัวหน้าโครงการวิจัย พร้อมวัน เดือน ปี

ส่วน ค : ประวัติคณะผู้วิจัย

1. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Assit.Prof.SurasitVithayarat
2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน -----
3. ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์
4. หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อ สาขา ศึกษารัฐศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
โทรศัพท์ : -----
E-mail : surasit_test@hotmail.com
5. ประวัติการศึกษา
ศิลปศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยม อันดับ ๒ (นิติศาสตร์) วิทยาลัยครูสวนสุนันทา
ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
วารสารศาสตรมหาบัณฑิต (นโยบายและแผนการสื่อสาร) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, สื่อใหม่, การรู้เท่าทันสื่อ
7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย
  - 7.1หัวหน้าโครงการวิจัย
งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว :
    - (๑) การวิจัยพัฒนาการจัดระดับความเหมาะสมของสื่อสิ่งพิมพ์ (Rating) (๒๕๕๒) ของศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม
    - (๒) การใช้อินเทอร์เน็ตในการเรียนการสอนของผู้สอนสาขาหนังสือพิมพ์ใน

สถาบันราชภัฏในกรุงเทพมหานคร (๒๕๔๑) วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

หมายเหตุ:

1. กรณีที่หน่วยงานมิได้ทำการวิจัยเองแต่ใช้วิธีจัดจ้าง โปรดใช้ **แบบเสนอโครงการวิจัย** โดยระบุรายละเอียดตามแบบฟอร์มที่กำหนดไว้ให้มากที่สุด พร้อมทั้งแนบแบบข้อกำหนด (terms of reference - TOR) การจัดทำวิจัยด้วย
2. กรณีเป็นโครงการวิจัยต่อเนื่องที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในปีงบประมาณที่ผ่านมา และนักวิจัยมีความประสงค์จะเสนอขอของบประมาณการวิจัยในปีงบประมาณต่อไป ต้องจัดทำโครงการวิจัยประกอบการเสนอของบประมาณด้วย
3. ระบุข้อมูลโดยละเอียดในแต่ละหัวข้ออย่างถูกต้องและครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อประโยชน์ในการประเมินผล
4. กรณีโครงการวิจัยที่มีการใช้สัตว์ ให้ปฏิบัติตามจรรยาบรรณการใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ สภาวิจัยแห่งชาติ (**ผนวก 10**) และจัดทำเอกสารแนบตามแบบฟอร์มใบรับรองในผนวก 11 จำนวน 2 ชุด
5. กรณีโครงการวิจัยที่มีการทาวิจัยในคนให้ปฏิบัติตามจริยธรรมการวิจัยในคน (**ผนวก 12**) และจัดทำเอกสารแนบตามแบบฟอร์มใบรับรองการอนุมัติให้ดำเนินการวิจัยหรือ Certificate of Approval ที่ออกโดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยของสถาบัน (**ผนวก 13**) จำนวน 2 ชุด
6. กรณีโครงการวิจัยที่มีการดำเนินการวิจัยด้านความปลอดภัยทางชีวภาพให้ปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยทางชีวภาพสำหรับการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีชีวภาพสมัยใหม่หรือพันธุวิศวกรรม (**ผนวก 14**) และจัดทำเอกสารแนบตามแบบฟอร์มใบรับรองการอนุมัติให้ดำเนินการวิจัยด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ ที่ออกโดยคณะกรรมการด้านความปลอดภัยทางชีวภาพของสถาบัน (**ผนวก 15**) จำนวน 2 ชุด
7. กรณีโครงการวิจัยที่มีการดำเนินการวิจัยในห้องปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับสารเคมีให้ปฏิบัติตามแนวทาง การดำเนินงานเพื่อจัดการความปลอดภัยสำหรับห้องปฏิบัติการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสารเคมี (**ผนวก 16**) และนักวิจัยต้องใช้เลขทะเบียนห้องปฏิบัติการเพื่ออ้างอิงในการเสนอขอรับทุนสนับสนุนการวิจัย